

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden December' 16-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Német Ország.

A' Németországi Főiskolákbéli tanuló' inneplési vigadozásaiknak, mellyel a' Warthurgon, mint annak idejében említettük, a' Lipsiai győzedelmes ütközetnek emlékezetét, a' múlt Oktoberben tartották, némelyekre nézve kedvetlen következesei lettek:

A' Prusszus Királynak egy közelébi Rendelése szerént, mind azok a' tanuló ifiak, kik a' Prussziai Universitásokrol ezen inneplésen megjelentek volt, soros kikérdeztetés alá vonattatnak, 's a' kikérdeztetés' resultatuma ő Felségének elejébe terjesztetik.

Weimarban ilyen Nagyhertzei Rendelés jött ki Nov. 14 dikén: — „*Károly August*. etc. Alhatatos's nagy tudományú Tanácsosok, Hívek! A' Weimari *Oppositionalis újság*nak ezen esztendőben kijött 245; 246; 's 247-dik darabjaiban, ily izimírás alatt: Frantziaországnak külső országokhoz név szerént Németországhoz képpest való mostani állapotjának leírása, kiadatott Tzikkely, oly nyilatkozatásokat 's kiméllés nélkül való ítélet-tételeket foglal magában, mellyek eránt a' mi ezen esztendőben April. 13-dikán kiadott Rendelésünkben fontos megintések találtatnak, 's a' melly Tzikkely a' mi Nagyhertzei Udvarunknál lévő Frantzia rendkívülvaló Követnek 's meghatalmaztatott Ministernek, panaszlásra adott alkalmatosságot. A' külső Státusokkal va-

ló jó állapotnak fenntartatása eránt való gondoskodás tehát annyival is inkább, hogy a' szóban lévő Tzikkely által a' Szövetséges Hatalmasságok' tselekedeteiknek, kikkel mi is szövetségi kötésben vagyunk, oly indító okok tulajdonittatnak, mellyek nem tsak illetlenül vannak előadattatva, hanem fundamentumjok sintsen, azt kívánna tőlünk, hogy a' mi Kormányozótisztjeink a' nevezett Újság' kiadójinak a' mi ezen Tzikkelynek kiadásával való hathatós megnemelégedésünket adják tudtára 's parantsólják-meg nékiek, hogy ezt a' megintést azon újságlevélben közönségesen hirdessék-ki. Továbbá azt is adják tudtokra nékiek, hogy ha többé ily nemü fundamentomos panasz elő talál fordúlni ezen újság ellen, ennek azon darabjai, mellyekben a' panasznak tárgya találtatni fog, elvétettetnek, vagy pedig, ha az elvétel valójában meg nem eshetne, maga az újság megtiltattatik 's mind addig megtiltatva marad, míg a' Státus' Országlószékének elégséges kezeséget nem állit affelől, hogy többé arra reávéttetni nem engedi magát, hogy oly nyilatkozatásokat adjon-ki, mellyek a' mi Udvarunknak és Státusunknak más Udvarok és Státusok eránt való közönséges jó állapotját megzavarhatnák. Költ Weimarban, 's a' többi.“

Ezen parantsolatot egész valóságában kihirdette e' hónap' 1-ső napján kijött darabjában a' fenn-nevezett Újság. A' Kotzebue' ablakát, kinek egy

írását is némelly másokkal egygyütt, a' Wartburgi innepkór a' tanuló ifjak megégették vala, mostanság azért, mint ő maga az újságban írja, hogy a' Turnirozás (Ritteri tusakodás) ellen irt, a' Jénai tanulók Weimárban theatriumi időtöltésen lévén, az egygyik Turnirozó beverte.

Norimbergában November' 30-dikán az ott őrizeten lévő Bavarus Könnyűlovass Regementnek katona pompája tartatván, kihirdettetett, hogy Leuchbergi Hertzeg 's már most egyszersmind Eichstaedti Fejedelem (volt Boharnois) ezen Regementnek Obersterévé neveztetett légyen. (Az a' Diploma, mellyel fogva a' Bavarus Király Eichstaedt ezen Hertzegnek a' maga Vejének adta, 's ötlet Fejedelmi jusokkal felruházta, nem rég' tétetett közönségessé az újságlevelekben).

Nagy Britannia.

A' Londoni *Kurir* ezen napokban ismét megújította a' nyomtatásbéli szabadság ellen már több ízben nyilatkozott buzgolkodását, erősítvén, hogy ő reméli, hogy az Anglus nemzet örömmel fogja venni, ha értésére esik az, hogy a' Ministerek ezen tzelnek végrehajtására fordították iparkodássokat. A' *Kronika* ellenben megtzáfolni iparkodott a' Kurirnak ezen vélekedését, attól félvén, ne hogy a' visszaélésnek színe alatt maga a' valóságos szabadság is rövidséget találjon szenvedni. Most azt olvassuk, hogy későbbre tsakugyan a' *Kurir* is jónak találta a' maga előbb nyilatkozott reménségéről lemondani 's előbbeni állatását megmásolni, oly kifejezésekkel: Hogy a' Ministereknek ugyan telyességgel nem tzelzése az, hogy a' nyomtatásbéli szabadságnak megszorittatására, új törvényeknek hozattatását jóvallják: tsak a' fennálló törvényeknek szorosabb be-

töltetését akarják kieszközleni. Azt mondja ugyan ezen Kurir, hogy Angliában soha nem is volt olyan Ministérium, melly a' nyomtatási szabadságot jobban tisztelte 's betsülte volna, mint a' mostani. Mindenek tudják, úgy mond, hogy Minister-Lord Liverpool egy Európai Hatalmasságnak, ki azt kívánta vala, hogy az Angliai nyomtatás' szabadságának némünémű határok szabattassanak, ekképpen felelt: — „Az Anglus Király semmit se' tehet egy olyan jus ellen, mellyért a' Constitútzio kezes.“

Az Algiriai pestises hajós sereg, melly a' Német tengeri partok felé evez, mikor a' Gibraltari keskeny tengeren kijött, ezen várnak köszálait tsaphodó öbölben is megjelent, de megizenték néki, hogy egy ágyúlövésnél közelébb ne merjen megállapodni. — Az Algiriát illető pestises hírek, most már nem olyan rettenetesek, mint az előbbieniek voltak. Talám megeshetik, hogy ezen Deyvel még azt a' fenyegetődzést is visszavéte-tik azon újságírók, kik kihirdették, hogy ő, a' pestis által okoztatott megnépellenülésen segíteni akarván, mind addig 20 botot ígér a' nőtelen férjfiaknak, míg meg nem házasodnak.

Spanyol Amerika.

A' Londoni *Kronika* egygyik új levelében néhány tudósítást adott-ki *Venezueláról*, mind hivatalszerént való tudósításoknak nevezvén őket. Nagyobbadon azok a' dolgok irattatnak-le benne hosszasan, mellyekről már régebben is irtak a' közönséges levelek, a' milyen p. o. a' Spanyol Guyánaknak az Insurgensek által lett elfoglaltatása 's a' Spanyol hajóknak a' Brion hajós serege által történt özszerontatása. Első ezen levelek között ezen Insurgens Admirálisnak Brionnak a' Respublika' fejéhez Bolívarhoz intézett tudósítása. A' ma-

ga erejét 27 hajókra teszi Brion, a Spanyolokét 19-re. Mondja, hogy a' verekedés sokáig véresen folyt, végre az ő részére hajlott a' győzedelem; a' Spalok 9 hajót 's 200 holtakból és sebesebből álló embereket vesztek; a' Brion vezérese csak 60 emberre telt. De ez a' verekedés csak előpostája volt egy későbbi sokkal nagyobbnak, melly azután öt nap múlva történt. Ennek kezdetében néhány hajóját elnyerte Brion az ellenségnek, 's a' többit *Pagayos* szigetéig kergetvén, itt ismét össze tapott vélek. Ezen néhány napi verekedéseknek resultuma nagy volt Brionra nézve. Az Insurgensek' nyeresége 14, mindenféle hajós készülékekkel, kötelekkel, árbótzfakkal, vitorlakkal, 's fegyverrel terhelt gazdag hajókból állott, 's 1500 embert fogtak-el, kik között némely fő és megkülönböztetett nevű emberek találtak. Minden vízi és száraz vitézeit nagyon ajánlja Brion a' Bolívar igazságos indulatjába megjutalmaztatás végett, mint-hogy mind nagy megkülönböztetéssel viselték magokat. — Mind ezeknek a' múlt September' elején kellett, mint a' környülállások mutatják, történniek. —

Ezen tudósítások után Bolívarnak vagy két Proklamációját következnek, mellyek Guyanában adattak-ki. Az elsőt az elszaladott lakosokhoz intézvén, hívja őket, hogy térjenek vissza honnyokba; 's tyrannusaiknak zászlóját elhagyván, éljenek az ő Fő kormányja alatt a' szabadságnak édességeivel. Egy más Proklamációjában minden nemzetekből való kereskedő hajóknak tudokra adja, hogy az Orinoko minden kikötőhelyei nyitva állanak előttök, tehát tessék élni az alkalmatossággal minnyájoknak. — Továbbá következik még egy más Bülletin, mellyet egy Gen. Adjutáns a' Terra Ferma egyéb insurgens armádáknak utóbbi hadi munkáikról Sept. 2 - di-

kán kiadott, 's a' melly szerint Varinas, Sancarta, Merida, Új Granada, S. Fernando, Nateas, 's Apure városokat elfoglalták; Insurgens Generális Guerrero Királyi Generális Palmerót elfogta, 's a' többi, 's mind ezek szerint a' Venetuelai térségeken többé egy ellenség sem találtak, ki az Insurgensek' fegyverei előtt megállani mérészlene (de ezen erősségek, Barcellona, Cumana, Caracas, még az ő kezében vannak ám.) — A' Londoni *Kurir* azonközben mind ezeket a' tudósításokat *Cervantes'* idejébéli *Don - Quixoteriáknak* nevezi, mint az *Austriai Beobachter* megjegyezni jónak tartja.

Hayti.

Henrik Király (Cristoph) ezen esztendőnek 1 - ső napján, mellyen ott a' Hayti' függetlenségének emlékezetét fényesen innepleni szokták, így beszéllett egy proklamációjában a' fekete néphez: —

„Nagyon szerentsésnek érezzük magunkat, hogy tudokra adhatjuk polgártársainknak, hogy a' mi Európával való politikai és kereskedési összsatsatolódásaink lassanlassan sokasodnak. Kereskedésünk' gyarapodása, mezei gazdálkodásunknak is nagyobb virágzását kívánja, minthogy ez, amannak tápláló eledele. Ajánljuk mezei munkásainknak, hogy foglalatosságuk mellett buzgósággal megmaradjanak, mert megtudhatják, hogy szerzeményeiknek haszonnal való eladásában elegendő buzdító okot találhatnak. Mi részünkről mindent elkövetünk, hogy a' Státus' boldogságának 's gazdagságának ezen két kútfejeit gyarapíthassuk. A' Frantzia Kabinét még ezen esztendőben is megújította a' maga sikertelen kívánságait; minthogy ereje elég nem volt a' mi elnyomattatásunkra, 's mint-hogy fenyegetődzései által meg nem retenthetett bennünket, *palliativa curák-*

kal (szközökkel) akart élni, hogy idővel ismét a rabszolgaság' rettentőségeibe merithessen bennünket. Minthogy azon formák, mellyekben ezen Kabinétnek ajánlásai hozzánk érkeztek, részszerént szokatlanságok, részszerént pedig a' mi törvényeinkel 's rendtartásainkal ellenkezők, sőt egy vitéz és nagy lelkű nemzetnek, a' melly magát függetlenné tenni alkalmas vala, gyalázatjára szolgálók voltak: mind ezekre nézve mi azokat mérgelődéssel vissza vetettük. A' mi Országunk' függetlensége a' nép' közönséges akarataján lévén fundáltatva, egyéb tekintetben is kemény és állandó intézeteken fekszik, 's minden napokon újabb meg újabb erősségre találván, valamint nekünk úgy maradékunknak is kezességül fog szolgálni azért, hogy mi többé Frantziaország alá vissza nem térünk. Hanem, nem elégésesek még csak magok Státusunknak ezen intézetei; tsak ha eddigvaló szokásainkat megváltoztatjuk, 's mind azokat a' rendtartásainkat, mellyeket a' Frantziáktól felvettünk, letesszük; ha, a' mi több, idővel még a' *Frantzia nyelvet is*, mellyet mind ez ideig megtartottunk, elhagyjuk: tsak ekkor és nem előbb fogunk oda jutni, hogy a' Frantzia uralkodásnak még a' gyökerét is kiirthassuk magunk közzül; ha azt a' közönséges lelket, a' nép' gyűlölségét, mellyet Fr. ország 's az ő Országlószéke ellen esküvéssel magunkba vettünk, lelkünkben nagy gondal megtartjuk 's tápláljuk: tsak ekkor és nem előbb hízkelhetünk magunknak azzal, hogy azon Országlószéktől és néptől nem félhetünk, mellyek oly iszonyuságokat 's igasságtalanságokat követtek-el rajtunk, mellyeknek szemlélésére a' természet is megrázkodna. Ezen léleknek fenntartatása 's tápláltatása végett vetettük szemünket a' közönséges tanulásra, miat a' melly leghathatósabb eszköz arra, hogy a' népnek erköltsei

megjobbittassanak 's palléroztassanak 's néki Charaktert szerezzenek. Egy Királyi Tudósok' közönséges Oskolájának, 's az Országnek minden városaiban néposkolájának felállittatását rendeltük a' tudományok első fundamentominak elterjesztésére. Az ifjuságnak a' fő városban felállittatott néposkolákban vett előmenetelei mutatják, hogy reménységünk nem csalott-meg. Az idegen tudósokhoz, azon igasságszeretetből és nemes indulatból, hogy ők nállunk a' tudományokat és mesterségeket virágzásra segítik, kedvezéssel viseltetünk. Már kihirdettük, hogy nállunk minden vallás' esmeretei megszenvedtetnek 's oltalmaztatnak. Elmúlhatatlanul szükséges az Ország' boldogságára az, hogy az Országlószék által meghatározottatandó regulák szerént, a' nép' természetével valóságosan meg egygyező neveltetés állittassék-fel; mert bizonyos dolog az, hogy, ha a' meg-ért korú embereknek törvényeik vannak, a' gyermekeknek is kell lenni némelley törvényeknek. Az életnek első szempillantattjaitól fogva tanulni kell az embernek magát az életre érdemessé tenni, 's ugyan akkor el kell kezdenünk kötelességeinknek gyakorlását is. Tehát nem elég ezt mondani az embernek: Légy jó! hanem azt is meg kell néki mondani: hogy kell jó lenni? Ha jó polgárokat akarunk belölköztetni, gyermekkorokban kell őket tanítani. A' mi népiintézeteinkből oly emberek fognak kiszármazni, kik a' magok sokáig kitsúfoltatott jusaikat a' tudományok 's alkalmas vóltok által védelmezni tudni fogják: ezen intézeteinkből fognak szélyel terjedni a' nagy massára (népre) a' világosodásnak sugárai, mellyek ötet kötelességének megismerésére 's méltóságban való tartására, és hazája' szeretetére megtanítják. Így foglalják-el idővel a' palléroztott embert megkülömböztető virtusok a' tudatlanság' és erköl-

bi romlottság' helyét, mellyek a' barbarus rabszolgaságnak szomorú követke-
zései. Haytiak! a' világ nagyon reá-
tok függesztette szemeit; barátaink és
ellenéseink egyformálag szemmeltartják
magunkviseletét; azoknak ditséretjeket
megérdemleni, ezeknek rágalmazásaikat
megzafolni köteleztetünk. Végezetre, el-
kelt enyésztenünk azon gyűlölséges elő-
ítéleteket közzülünk, mellyek által szá-
zadoktól fogva elnyomattattunk."

Portugallia és Brasilia.

Minekutanna Bétsből Cs. K. Kapitány
Gróf *Wrbna László* ö N. ga Rio Janei-
róba azzal a' hiradással megérkezett vol-
na, hogy ö Cs. Kir. Fő Herczegasszony-
ságának *Leopoldinának*, az egyesült
Portugallia, Brasilia, és Algarbia
Országok' Koronaörökösével, Alcantarai
D. Pedro Kir. Herczeggel való házassági
összekeleése Procura által e' folyó eszten-
dei Májusnak 13-dikán Bétsben tökéle-
tességre hajtattott, az Augustusnak 21-di-
kén eső Tsötörtökön *Rio Janeiróban*
egy rendkívül való Údvari újság tétetett
közönségessé. Ebben Brasilia minden úe-
peinek tudokra adatik az említett örven-
detes történet, és egyszersmind ö Felsé-
ge a' Király 5 napra, ugymint Aug. 21,
22, és 23 dik napjaira öröminnepet ren-
del. Már ezelőtt, t. i. Aug. 9-dikén
Báró *Neveunek* mint a' Cs. K. Austriai
Udvarnak ezen Udvarnál lévő Követségi
Titoknokjának és Ágensének Audientziát
adott volt Király ö Felsége, melly al-
kalmatossággal a' tisztelt Báró Tisztitár-
sát Báró *Hügel*, és Cs. K. Kamarás Gróf
Pálffy és *Schönfeld* urakat bemutatta
ö Felségének. Ugyan azon napon kapott
legelsőben Prussziai Követ, és Meghatal-
mazott Minister Gróf *Flemming* is Au-
dientziát, mellyen Meghitelező Levelét
által adta, 's e' meglévén a' Királyné ö
Felségének és az egész Kir. Familiának
bemutattatott.

A' Lisbonai Nov. 8-dikáról szólló
tulósítások szerént, a' következő nap v.
is Nov. 9-dike volt a' Portugallia és Tu-
nis közt eddig volt fegyverszünésnek ha-
tárnapja. A' Dey olly felettébb való ki-
vánásokat tett-fel, mellyeket Portugallia
nem tellyesíthetvén minden a' fegyver-
szünésnek meghosszabbítására nézve egész
a' legutolsó szempillantásig tett próbaté-
teleknek füstbe kellett menni. Már elő-
re rettegnék Portugalliában a' bizonyo-
san elkezdődő tengeri tolvajkodásoktól,
mellyeknek eltávoztatására két Fregatok
ki is vagynak már rendelve, és maholnap
megindulnak a' Szüktengerfelé a' Portu-
galliai hajóknak védelmezésére.

Azok közzül a' Tudósok és Termé-
szetvizsgálók közzül, kik Leopoldina Cs.
K. Fő Herczegasszonynak Brasiliába való
menetele alkalmatosságával az új világ
felé elindultak, Professor *Mikan* úr, mint
a' ki társainál elébb megérkezett *Rio*
Janeiroba ilyen foglalatú levelet kül-
dött onnan Aug. 15-dikéről egy *Havre*
de Gracéba evező hajótól. Mi jól va-
gyunk. A' meleget is állhatjuk; mivel
csak olyan forma, mint a' millyen nya-
rak nálunk (érti Prágát, a' hova való új-
ságban jött ez a' levél is ki) már több
esztendők óta járnak. Hanem November-
től fogva Mártziusig, melly időre esik
itt a' nyár, azt mondják, hogy tikkasztó
hévség szokott lenni. Mi azonban ekkor
a' hegyes bértzes helyeken utazunk, a'
hol rendszerént hívesebb szokott lenni,
mint ezen a' hegyektől ugyan körül vett,
de lapályos és potsolyás térségen, a' hol
Rio-Janeiro fekszik.

A' múlt héten Orosz Cs. General-
Consul, *Langsdorf* úr egy *Mandjok*
nevü jószágába, az itt lévő tengeröblön
túl vitt bennünket, t. i. *Spix* és *Mar-
tius* Doctorokat, Vidékfestő *Ender* urat,
és engemet. Itt a' tájék romános szép-
ségű, de egyszersmind oly kietlen is, hogy

lehetetlen megjárni. Ha csak egy kevés-
 sé távolabb megy az ember az Ország
 útjától, melly itt megyen el *Minas Ge-
 raes* felé, vagy ha a' gyalogútakat mel-
 lyek itt nagy ritkaságok, elhagyja; min-
 den féle ágosbogas növényeknek szöve-
 vényes töreibe keveredik, és a' tövises
 Mimosák és Pálmák' szurásaitól megse-
 besítve tér vissza. A' sűrűn benőtt bér-
 tsek' hátaikról itt 's ott roppant köszik-
 lák huzakodnak-fel, de ezeknek tetejekre
 felmászni, ha ugyan meg kellene neki
 lenni, húszszor több időbe 's fáradságba
 kerülne, mint a' mennyi hazánkban ha-
 sonló próbatételre megkivántatnék. Ha
 pedig *Rio Janeiro* körül, mellynek kör-
 nyéke a' többihez képest művelttnek lát-
 szik, így van a' dolog; mit kell felten-
 nünk további utazásunkról, mikor majd
 bellyebb megyünk a' Tartományba? De
 más részről melly kedvesek ezek a' szép
 vadonok a' Természetbúvárjának! Min-
 den szeg 's zug tele van külömbkülömbféle
 plántákkal, mellyeket itt soha a' fagy el
 nem fonnyaszt, tarkabarka madarakkal
 p. o. borsevőkkel, papagájokkal 's a' t.,
 és pompás pillangókkal! Melly örvende-
 tes érzés az a' Természetvizsgálónak, mi-
 kor a' virágzó Heliconia, Ananász, Man-
 rant virágok csak úgy mosolyognak reá
 a' bokorból, vagy mikor külömbkülömbféle
 harasztok (Filices) pálmáformán nyúlnak fel
 mellette, sőt az Együttlennemzők (p. a' boj-
 torján 's a' t.) olly magosra nőnek, mint
 egy fa vagy tsemete. Elég az hozzá, hogy
 annyi itt a' szedni, gyűjtögetni való hol-
 mi, hogy nem gyözi az ember. Én mind
 eddig csak a' plántákra és bogarakra ügyel-
 tem; mert ha még madarakat akartam
 volna löni, és kitölni, úgy meg kellett
 volna kettőztetnem, vagy háromszoroz-
 nom is magamat. Szívzakadva várom
 minden órán segédjeimet, *Natterer* és
Schott urakat, és plántarajzoló *Buch-
 berger* urat, kik az *Augusta* nevű ha-

jón jönnek utánnam. Sokkal több időbe,
 és munkába kerül az elkészítés, mint a'
 szedegetés. Alig lehet valamit a' sok han-
 gyák vagy a' még ezeknél is gonoszabb
 Termiták (Óriás hangyák) miatt megtar-
 tani. Vagy fel kell valamit szabadon füg-
 geszteni, vagy annak az asztalnak lábát kuli-
 mászszal bekenni, mellyen gyűjtemények
 vagynak, vagy pedig egészen vízbe kell
 ezeket helyheztetni, hogy tőlök valamit
 meg lehessen menteni. Éppen nem ré-
 giben járt úgy egy valaki, hogy egy bőr-
 ládában lévő minden fehér és másféle ru-
 hájit semmivé tették azok a' veszedelmes
 állatok. Arsenikkel szokták őket pusztí-
 tani. Itt is van jó is rossz is, mint min-
 denütt a' világon. Nékem minden tekin-
 tetben jobban tetszik hazám, ha mind-
 járt ez a' táj tele van is egy Természet-
 vizsgálónak lelkét gyönyörködtető 's táp-
 láló dolgokkal. Majd akkor akarok abban
 a' jóban 's szépségben, a' mit itt talál-
 tam, és még ezután találok, a' visszaem-
 lékezés által igazán gyönyörködni, ha
 majd kedves hazámba vissza térek. Most
 költözködünk éppen a' *Rua de Alfanga*
 nevű utszából, melly 3szor olyan hosszú
 mint a' Prágai híd, *Catumbi* nevű, kül-
 sö városba, a' hol tsupa kertek közt fo-
 gunk lakni, és kevesebbet is kell fizet-
 nünk. Most egy hónapra 16,000 Reale-
 sek (480 Rees = 1 Crusade = 1 fl. 16 xr.
 3 dr. jó pénzben, mind öszve körül belől
 husz Spanyol Piastereket) fizettünk. Pártlo-
 góinknak, Barátinknak, és Földijeinknek
 emlékezetekbe ajánljuk magunkat.

Frantzia Ország.

A' mostani Frantziaországi lakosok-
 nak száma egy új felszámlálás szerint
 29,045,090-nek (huszonkilentz milliőnek
 negyvenöt ezernek és kilentzvenkilentz-
 nek találtatott.

A' penziók' laistromát, mellyek a' f.
 1817. esztendő' Septemberéig a' Státus' ro-

vására feljegyezve vannak, a' Követek' kamarája elejébe terjesztették a' Minis-
terek. Ezek mind egygyütt egy tíz 4-
gyedrét kötetekből álló, 800 levél-lapos
könyvet tesznek. A' beirattatva lévő pen-
ziósok' száma 196,205-re, 's a' penziók'
summája esztendőnként, mellyek között
20 Frankosoktól fogva 12; 15; és 20 eze-
resek is találtnak, hatvanhárom millió
ötszáz kilentzvenöt ezer és három Fran-
kot tesznek. A' folyó 1817-dik esztendő
Januariusának 1-ső napjáig tsak 22,268,332
Frankra ment volt ez a' summa a' többi
mind a' minap! kilépett Minister *Fel-*
trei Hertzeg Clarke alatt, járult oda.

Az egész summának felosztása

	Fők.	Summák.
Polgáriak	7,781	2,294,682
Katonák és özvegy- katonánék	132,918	48,340,484
Papság	55,506	12,959,87
	<hr/>	<hr/>
	196,205	63,595,003

Az új Hadiminister *Gouvion-Sant-*
Cyr a' rekrutázásra nézve egy törvény-
javallást terjesztett ugyan ezen Kamara'
elejébe, melynek alkalmatosságával a'
több Ministereknek és néhány Státusta-
nátsosoknak jelenlétekben, egy fontos
beszédet is intézett ahoz, a' melly sum-
másan ezeket foglalja magában: —“

„A' Constitúciónak 12-tődik tzikke-
lye azt kívánja, hogy a' rekrutázás' mód-
ja egy új törvény által határozassék meg,
a' melly a' maga visszaélései és kemény-
sége miatt gyűlölségesse lett *Conscrip-*
ciónak helyébe lépjék. Ennek a' tör-
vénynek megkésztetése nem valamitől
való félelmeskedésből, hanem tsak azért

jovaltatik már most, hogy a' katonaiszol-
gálat 's a' rendnek megtartatása, annál
bizonyosabbak lehessenek. A' katonaság'
egész száma tsak a' laistromokban fog
fennállani; Frantziaország' finantziája en-
nek most tsak egy részét engedi lábra ál-
lani. A' mi katonai systemánk sokkal hát-
rabb marad még most attól, a' melyre egyéb
Európai Hatalmasságok a' magok hadi
erejeket állították. Terheink súllyától va-
ló megmenekedésünket tsak a' békesség-
nek fennállásától, a' Monarkháknak ba-
rátságoktól, 's azon böltességtől várja
a' Király, a' melly most Európát kormá-
nyozza. A' jovaltató rekrutázás' neme
két féle: *önkéntvaló* és *eröltetett*. Az
önkéntvaló tsak azokhoz a' karokhoz tart
számot, mellyek nélkül a' mesterségek és
mezei munka ellehetnek; vagy más szókkal,
a' melly emberek a' hadi munkát a' mon-
dott foglalatosságoknál feljebb betsülik.
Ezekre nézve tehát helye leszen a' Capi-
tulatzióknak (bizonyos esztendőkre való be-
állításnak, 's újabb beállításnak). De ez
nem elég; megmútatta a' tapasztalás,
hogy kényszerítő módhoz is szükséges fo-
lyamodnunk; de a' melynek kettős ha-
tárt szab az új törvény; tudniillik elő-
ször, hogy ezeknek száma a' 150 ezeret
fellyül ne haladja; másodsor, hogy esz-
tendő alatt 40 ezernél többre ne teljen.
Nagyobb számú ármádának kiállítására
új törvény kívántatik. Az ifjuság a' ma-
ga departamentomabéli Legióba iratta-
tik-be, melly által az elszökés leginkább
meggátoltathatik. Így a' Legiók azok
lesznek a' katonákra nézve, a' mik a' fa-
miliák a' polgárookra nézve. — (A' többi
következik).

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Dec. 12-dik napján 299 $\frac{3}{4}$ — 13-dikán 301 $\frac{1}{2}$ — 15-dikén 300 $\frac{3}{4}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről December' 10-dikén. A' Tudományok folyamatjának a' Pesti Kir. Universitásban ezen esztendőben lett elkeződését a' többek között különösen az is nevezetessé teszi, hogy az Orvosi Praxisnak Professora *T. Bene Ferentzúr* egy nyomtatott hirdetményt tett közönséges-sé, mellynek e' következendő jöltévő dolog volt a' tárgya; hogy a' szegényebb Betegeket akár Tanulók akár Kalmár, és Mesterlegények legyenek azok, kész a' tisztelt úr ingyen orvosolni, azoknak házaikhoz eljárni, a' kiket pedig lehet, azokat az Universitásnak Ispotályaiba felvenni. Ezeknek itt orvosság 's tartás, ingyen adatik.

* * *

Szürételni a' hó-alól nem példanélkül való 's némely helyeken nem is éppen rossz ritkaság: hanem a' hó-alól aratni, már e' nagyon szomorú újság. A' *Salzburgi* újságban olvasunk most egy illy szomorú példát. Az ottlévő hegyes-völgyes vidékek' lakosait az idei elkésett tavasz nagyon megrettentette vala: de az arra következett kellemetes napok itt is megörvendeztették a' szomorkodó népet, 's már mindenek jót reménlettek, a' midőn Radsadtól nem messze az Untertauerni környéket a' jég Junius' közepén nagyon elverte. Némelyek lekaszálták, mások ott hagyták szárban lévő buza vetéseiket, 's ezek kitsirázván, még jó aratást ígértek. Október' elején még volt valami reménség: de végre nem soká ezt is elenyésztette a' jókori hó, melly a' már fél-ért búzát egészszén oda temette. Ezen Októberben oda temetett gabonát próbálgatá ez a' szerentsétlen nép a' hó-alól Novemberben kiszedegetni, minekutánna a' havat lapáttal fére

hányta 's a' gabonaszálakat seprüvel megtisztogatta. A' hóval ekképpen öszszefagyott gabona' kévékbe kötven, gyenge-meleg sütő kementzébe hánnyák most az éhelhalástól félo emberek, 's megszáritják, megtsépelik, 's így próbálják hasznát venni.

A' lefolyt esztendőnek nevezetességeiről némelly jegyzések: —

Azt mondják a' Grönlandiai tengerrejáró Halászok a' magok tudósításaikban, hogy a' Világ' Systemáját (ők ezt természet névvel illetik) valamelly erőszak érvén, ez azt okozta, hogy az Északi tenger a' szüntelen való jégnek egy részétől megmenekedett. Némelly hajósok egész a' 84-dik grádusig feleveztek, és sohol jégre nem találtak; sőt a' mi 400 esztendőktől fogva nem történt, némelly hajósok Grönlandiának napnyugoti partjához is elmentek, 's azt erősítik ugyan ezek, hogy ók a' Pólusig elmehettek volna, ha oly utasítás lett volna eleikbe adattatva, hogy efféle próbát tegyenek. Melyre nézve a' Tudományok társasága Londonban a' Ministerekhez folyamodván arra kéri ezeket, hogy tétessenek új próbákat ezen tekintetben 's nevezetesen, hogy a' Grönlandiához járó Halászoknak, a' kik ezen próbatételekre legalkalmasabbak, a' 84-dik gráduson felyül minden grádusnyira bizonyos mértékszerént nevedő jutalmakat ígérjenek. Az idén mint egy-egy sziget, oly nagyságú jégdarabokat láttak az Atlanticumtengeren hömpölygeni, mellyeket északról hozott oda a' tenger. Mint-hogy ily nagy változás esett az északi tengeren, tehát, mint mondják, egy hajó fog különösen a' végre elküldettetni hogy még egyszer próbálja meg, ha valyon nem lehetne-e a' száraz földentől északról napnyúgotra evezni.